

ПРИНЦИПИ СТРАХУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ПОЛІТИКА СТРАХУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРОСФЕРИ

Постановка проблеми. Страхування є дієвою системою захисту майнових інтересів громадян і підприємців. Виходячи із цього, потрібно досконало визначити принципи, а після цього і політику страхування підприємств агросфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню питань агрострахування присвячені праці вітчизняних учених-економістів: М.М. Александрової, В.Д. Базилевича, В.І. Грушка, А.Т. Головка, О.Є. Гудзь, М.Я. Дем'яненка, М.П. Денисенка, С.Л. Ефімова, О.Т. Євтуха, Д.В. Полозенка та ін.

Мета статті. Метою даного дослідження є принципи страхування сільськогосподарського виробництва та політика страхування підприємств агросфери.

Виклад основного матеріалу. Термін "принцип" походить від латинського слова "principium", що означає основні, найзагальніші, вихідні положення, засоби, правила, що визначають природу і соціальну сутність явища, його спрямованість і найсуттєвіші властивості.

Принцип страхування сільськогосподарського виробництва – це фундаментальні істини, позитивні закономірності, керівні ідеї, основні положення, норми поведінки, що відображають закони розвитку відносин страхування, сформульовані у вигляді певного наукового положення, закріпленого переважно у правовій формі, на основі якого будується і функціонує апарат страхування сільськогосподарського виробництва.

Сучасна система організації виконавчої влади і, відповідно, державне управління ґрунтується на порівняно нових принципах. Принципи страхування сільськогосподарського виробництва повинні: ґрунтуватися на законах розвитку суспільства, його соціальних та економічних законах і законах страхування; відповідати цілям управління, відображати основні якості, зв'язки і відносини страхування; враховувати часові та просторові аспекти процесів державного законотворення; мати правове оформлення, тобто бути закріпленими в нормативних документах, оскільки кожен принцип страхування є цілеспрямованим – його застосовують для вирішення конкретних завдань.

Страхування ґрунтується, насамперед, на таких специфічних принципах: вільний вибір страхувальником страховика, а страховиком – виду страхування; страховий ризик; страховий інтерес; максимальна сумлінність; відшкодування в межах реально завданих збитків; франшиза; суброгація; контрибуція; співстрахування і перестрахування; диверсифікація.

Принципи, на яких будується діяльність страхової компанії, дають можливість створення ефективної і надійної системи страхового захисту в державі.

Принципи страхування сільськогосподарської продукції з державною фінансовою підтримкою: підтримка стабільності фінансового стану і кредитоспроможності сільськогосподарських товаровиробників при загибелі, пошкодженні застрахованого майна в результаті несприятливих природнокліматичних умов і інших несприятливих подій; добровільність укладення договору страхування сільськогосподарської продукції з державною фінансовою підтримкою; рівна доступність до державної фінансової підтримки всіх сільськогосподарських товаровиробників незалежно від їх організаційно-правової форми; забезпечення відшкодування збитку, заподіяного страхувальникам – сільськогосподарським товаровиробникам в результаті страхових подій, в розмірі, порядку і на умовах, встановлених цим Законом та виконання зобов'язань України у сфері міжнародної торгівлі.

Сучасне страхування, яке саме по собі є потужним економічним інститутом, забезпечує захист інтересів суспільства, охоплює найважливіші аспекти господарської і комерційної діяльності різних організацій, захищає інтереси його окремих громадян в їх приватному і громадському житті.

З економічної точки зору страхування є способом відшкодування збитків, які потерпіла фізична або юридична особа, за допомогою їх розподілу між багатьма особами. Слід зазначити і інший аспект страхової діяльності, на який все більшою мірою звертає увагу теоретична думка останнім часом. Він полягає в тому, що страхування слід розглядати і як індустрію послуг. Якість страхування все більшою мірою зв'язується з об'ємом послуг, які страховик може забезпечити у рамках договору про страхування в процесі захисту від застрахованого ризику і при його настанні. Тому сучасне страхування нерозривно пов'язане з діяльністю по управлінню ризиком, попередженню і скороченню збитку.

Переваги використання страхування як механізму управління ризиком зводяться до наступних чинників.

Залучення страхового капіталу для компенсації збитків підприємства є дуже важливим завданням. Страхові фонди є гарантованим джерелом грошових коштів для компенсації збитків страхувальника у разі виникнення несприятливих подій, наприклад, коли при виникненні великих збитків використання власних грошових ресурсів може бути обмежене. Це також актуально у тому випадку, якщо обмежена, здатність підприємства притягати зовнішні кредити для компенсації збитків.

Страхування ризиків підприємства знижує невизначеність в плануванні фінансової діяльності. Підприємство змінює невідомі йому витрати на компенсацію збитків в майбутньому певними витратами на сплату страхової премії. Відбувається це завдяки ефекту інтеграції окремих ризиків індивідуальних страхувальників в загальному масиві страхового фонду страховика. Відповідно до закону великих чисел невизначеність при цьому зменшується, що знаходить своє відображення і у розмірі страхової премії.

Зниження невизначеності у фінансовому плануванні діяльності підприємства дає істотну економічну вигоду – вивільнення грошових коштів, які повинні були б резервуватися у фонді ризику для покриття непередбачених збитків, а тепер можуть бути використані для отримання доходу при інвестуванні у виробництво.

Використання механізму страхування як фінансового інструменту для покриття ризику пов'язано з певними проблемами, основна з яких полягає в тому, що практично ніколи страхування не може забезпечити повну компенсацію усіх збитків.

Будь-який великий промисловий об'єкт має риси унікальності, і цю обставину слід мати на увазі при обговоренні умов страхування. Проблеми, пов'язані з унікальністю об'єктів страхування, можна розділити умовно на декілька категорій: 1) неможливість визначити адекватне страхове покриття пропонуване у рамках договору. Страхове покриття може бути неповним або в частині переліку охоплюваних подій, або в частині проведення оцінки, тобто максимально можливої величини збитку для цього ризику. Помилка в ту або в іншу сторону приведе до недострахування або до надмірного страхування; 2) відсутність страхового покриття для специфічних ризиків. Унікальність об'єктів страхування або нестандартність їх функціонування можуть привести до того, що підприємство не зможе знайти навіть часткове страхове покриття деяких своїх ризиків в силу відсутності ринкової практики їх страхування; 3) неадекватний розмір страхової премії. Невизначеність відносно майбутніх збитків примушує страховика "підстраховуватися" самому і завишувати розмір страхової премії, що, зрозуміло, не вигідно страхувальникові. Як показує досвід, подібне завищення може бути двох-трьохкратним і більше проти розумної величини страхової премії; 4) труднощі порівняння умов конкуруючих страхових компаній. Як правило, великий ризик спонукає страхувальника організовувати своєрідний "тендер" серед страховиків для отримання максимально вигідних для себе умов страхування. Проте порівняти умови різних

страхових компаній для складного і унікального об'єкту часто дуже непросто, і мінімальний розмір страхового тарифу тут не є головним критерієм. У подібних випадках чинниками, що визначають вибір, являються, як правило, надійність і досвід роботи страховика у цій галузі промисловості.

Недостатній досвід підприємства в області страхування своїх ризиків може привести до таких наслідків: неадекватний вибір методу страхування; невірне визначення об'єму відповідальності страховика; недострахування; надмірне страхування.

Усе перераховане являється, наслідком недостатньо реальної проведеної підготовчої роботи по реєстрації минулих збитків і аналізу ризику. подібні помилки в управлінні призводять до неекономного страхування, тобто, до надмірно сплаченої страхової премії.

Виробнича діяльність великих промислових компаній пов'язана, з наявністю широкого спектру ризиків, що носять фінансовий, юридичний, соціальний, гуманітарний характер. Наявність і можливість реалізації цих ризиків не повинні впливати на стійке функціонування компаній. В зв'язку з цим у будь-якій великій промисловій компанії виникає необхідність розробки системи забезпечення страхового захисту.

Основою системи має бути сукупність спеціально розроблених економічно обґрунтованих процедур, закріплених у вигляді корпоративних норм і стандартів, обов'язкових для усіх органів управління компанії і її дочірніх суспільств. Система забезпечення страхового захисту великої агропромислової компанії повинна об'єднувати: органи управління компанії; підрозділи компанії; підрозділ контролю промислових ризиків; майнових інтересів акціонерів та інвесторів.

В свою чергу, принципи страхування не можуть існувати без завдань страхування, які в свою чергу виходять із політики страхування.

Висновки. Політика страхування підприємств агросфери – це комплекс заходів, засобів і методів здійснення страхування, яка відображає характер взаємовідносин аграрного підприємства і страхової компанії.

Найвищі прояви активної страхової політики видніються тоді, коли держава самостійно починає або в різній мірі приймає участь у безпосередньому здійсненні страхової діяльності. Остання ситуація не так вже і рідко спостерігається на діючих страхових ринках, при чому, страхова політика держави має свої різні і чисельні передумови, в т.ч. також історичні, як, наприклад, Франція і Польща.

У свою чергу, пасивна політика держави в області страхування може тільки відкрити двері до його стихійного розвитку і стане випадковим наслідком дії різних і нескоординованих між собою сил, які іноді стикаються між собою.

Ефективність страхової політики значною мірою визначає всебічне і повне вивчення господарських зв'язків в області страхування як на початковій стадії, так і для власного досвіду. Політика страхування є способом реалізації стратегії в конкретний період часу і повинна визначати наступні фактори: перелік ризиків, що представляють загрозу бізнесу компанії, здоров'ю персоналу, а також майновим інтересам акціонерів та інвесторів. При цьому визначаються переліки ризиків для майнового комплексу, переліки ризиків громадянської відповідальності, перелік специфічних ризиків; види страхування, адекватні переліку ризиків, супутніх операційній діяльності компанії, у тому числі види страхування майна, відповідальності, специфічних ризиків; ліміти необхідних і економічно доцільних страхових покриттів по відібраних видах страхування; розміри франшиз для ризиків, що передаються на страхування, по відповідних групах активів.

Політика страхування великої агропромислової компанії має бути оформлена у вигляді спеціального корпоративного документу – "Програми страхового захисту компанії на майбутній рік".

Перелік небезпек, від яких повинне робитися страхування, залежить від характеру ризику. Для промислових ризиків такими вважаються пожежа, вибух, поломки машин і механізмів, стихійні лиха, витоки токсичних речовин, для екологічних – забруднення або

нанесення іншого збитку довкіллю, для інвестиційних – різні події, що призводять до втрати об'єктів інвестицій або прибутку в результаті вкладення коштів.

При розробці програми страхування аграрному підприємству необхідно визначити найважливіші для нього види страхування. Але є одна ускладнююча обставина: комплексний ризик окремого підприємства може бути такий великий, що покриття його може виявитися неможливим у рамках окремої страхової компанії.

Анотація

Страхування є дієвою системою захисту майнових інтересів громадян і підприємців. Виходячи із цього, потрібно досконалого визначення принципів, а після цього і політики страхування підприємств агросфери.

Ключові слова: страхування, принципи страхування, страхова політика, аграрне підприємство.

Анотация

Страхование является действенной системой защиты имущественных интересов граждан и предпринимателей. Исходя из этого, нужно совершенного определения принципов, а затем и политики страхования сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: страхование, принципы страхования, страховая политика, сельскохозяйственное предприятие.

Summary

Insurance is an effective system to protect the property interests of citizens and entrepreneurs. From this, you need the perfect definition of principles, and then insurance policy and agricultural enterprises.

Keywords: insurance, principles of insurance, insurance policy, agricultural enterprise.

Список використаної літератури:

1. Александрова М.М. Страхування: навч. посіб. / Александрова М.М. – К.:ЦУЛ, 2004. – 208с.
2. Базилевич В.Д. Страхова справа: [монографія] / В. Д. Базилевич, К.С. Базилевич // К.:Знання, 2008. – 351с.
3. Гудзь О.Є. До концепції розбудови системи агрострахування в Україні / О.Є. Гудзь // Економіка АПК. – 2006. - № 11. – С. 35-39.
4. Осадець С.С. Страхування /С.С. Осадець // - К.:КНЕУ, 2002р.
5. Мних М.В. Розвиток теорії страхування у сучасних умовах /М.В. Мних// Економіка та держава. – 2009. - №2. – С. 20-21.
6. Шолойко А.С. Принципи обов'язкового страхування в умовах ринкової економіки /А.С. Шолойко// Економіка АПК. – 2009. - №10. – С.74-76.